

Arkervaat Diervoeding introduceert klokweiden, initiatief Amazing Grazing zoekt naar nieuwe bedrijfsconcepten mét weidegang

Zoektocht naar nieuwe beweidingsvormen

De maatschappelijke wens voor meer koeien in de wei botst nog al eens met de huidige praktische mogelijkheden. Verschillende partijen gaan daarom op zoek naar innovaties. 'Voor het weiden van driehonderd koeien kom je er niet meer met de kennis van je vader', stelt graslandonderzoeker Agnes van den Pol.

tekst **Florus Pellikaan**

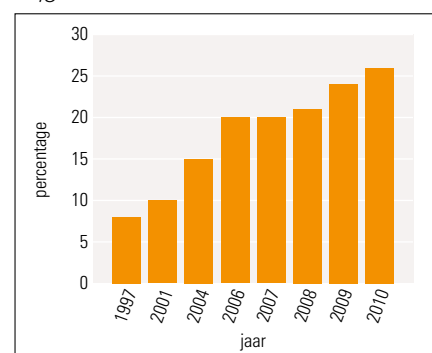
Maatschappelijke druk en een financiële beloning vanuit de zuivel. De combinatie van beide factoren zorgt ervoor dat weidegang op dit moment veel aandacht geniet. Maar vanaf het boeren-erf klinken er ook veel praktische bezwaren die kleven aan weidegang. En dat zorgt ervoor dat weiden volgens Agnes van den Pol, senior graslandonderzoeker bij Wageningen UR Livestock Research, nog altijd afneemt (zie figuur 1). 'Tijdens de looptijd van het project Koe en Wij tussen 2006 en 2008 is het aantal koeien dat geen weidegang krijgt even gestabiliseerd, maar richting 2010 is het aantal weer toegenomen. Mogelijk dat we de komende jaren wel effect gaan zien van de financiële beloning vanuit de zuivel,' vertelt Agnes van den Pol, 'maar dan moet er op kennisgebied wel wat gebeuren. Zonder innovaties blijft beweiding niet in stand. Voor het weiden van bijvoorbeeld driehonderd koeien kom je er niet meer met de kennis van je vader.'

Geïnspireerd door buitenland

Izak van Engelen, rundveespecialist bij Arkervaat Diervoeding, merkt dat de behoefte naar innovaties in weidegang er in de praktijk ook echt is. 'Een tijd lang is weidegang ouderwets geweest, maar inmiddels loop je voorop als je bijvoorbeeld een groot koppel succesvol weidt. Veehouders willen echt weer met dit thema aan de slag en sommigen beginnen weer met weidegang nadat ze de koeien tien jaar op stal hebben gehad.'

De vraag naar bruikbare innovaties op het gebied van weidegang is de aanleiding geweest voor de start van het initiatief Amazing Grazing. Wageningen UR Livestock Research trekt het project samen met Courage en financierder is de Duurzame Zuivelketen. 'De uitkomsten van dit project zullen niet liggen in de trend van een draadje op een andere manier in het perceel zetten', verzekert Van den Pol. 'We willen inspireren met vernieuwende beweidingssystemen en bedrijfsontwerpen voor bedrijven van de toekomst, ook grote bedrijven. Het moeten sprongen vooruit zijn, met weidegang als een belangrijk onderdeel. Maar ook op de punten dierwelzijn, milieu en economie moeten de concepten goed scoren.' Om te komen tot grote innovaties, wil Van den Pol in het netwerk creatieve mensen van binnen en buiten de sector

Figuur 1 – Weergave van het aandeel Nederlandse koeien dat geen weidegang krijgt (bron: CBS)



en uit binnen- en buitenland aantrekken. 'Door de kennis zo breed mogelijk te verzamelen, maken we de kans op uitkomsten die "amazing" zijn ook het grootst. Persoonlijk raak ik altijd erg geïnspireerd door het buitenland, maar die beweidingssystemen kopiëren gaat niet werken. We moeten de kennis van daar creatief gaan gebruiken voor onze Nederlandse omstandigheden.'

Vrijwillig weiden beter

Dat de acute behoefte of drang om te gaan weiden niet altijd zorgt voor een goede strategie, ervaart Izak van Engelen in de praktijk. 'Alleen de staldeur openzetten is geen weidegang. Je moet als veehouder echt een plan hebben voor hoe je het wilt aanpakken. Ik ken bedrijven die de koeien zes uur per dag weiden om in aanmerking te komen voor de financiële

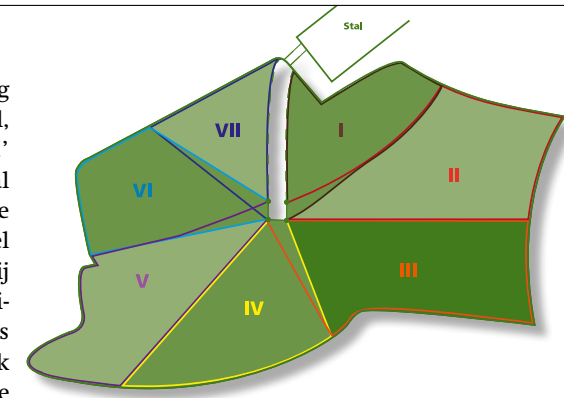
vergoeding, maar waarbij de koeien drie uur geen opname van gras hebben. In dat geval wordt een koe haast wat aangedaan en moet je vraagtekens zetten bij het nut van weidegang', stelt Van Engelen. 'Zes uur weidegang is sowieso een starre eis die op veel momenten tegen de behoefte van de koe in gaat. Het uitgangspunt moet eigenlijk een goed gevoerde koe zijn, ook bij wisselende weersomstandigheden. Vanuit de koe gedacht is vrijwillig weiden daarom beter.'

Veehouders die opnieuw met weiden willen beginnen, hebben vaak met een kleine huiskavel of een groot koppel te maken en bovendien zijn er meestal nauwelijks afscheidingen aanwezig. Dat, in combinatie met de wensen van de koe, vormde voor Van Engelen de inspiratie voor een nieuwe beweidingvorm: klokweiden. Bij klokweiden moet een perceel van ongeveer één hectare per tien melkkoeien worden ingericht. Via bij voorkeur een kavelpad moet er voor het klokweiden een vaste route naar het midden van het perceel worden gemaakt. Vanuit dat middelpunt hebben de koeien toegang tot een taartpunt van het totale perceel. Door dagelijks een nieuwe taartpunt aan te bieden, hebben de koeien iedere dag vers gras en komen ze niet op de taartpunt waar ze gisteren hebben gegraasd (zie figuur 2). 'Bij dit systeem probeer je tegemoet te komen aan de behoefte van de

koe: structuur en iets nieuws. Iedere dag gaat de koe richting hetzelfde perceel, maar daar is iedere dag nieuw, vers gras.' Van Engelen ziet in klokweiden vooral kansen op niet vertrappingsgevoelige grond met een voldoende groot perceel (bij 100 koeien circa 10 hectare) dicht bij de stal. 'Om ervoor te zorgen dat de koeien de aangeboden hoeveelheid vers gras voldoende goed afgrazen, is het mogelijk om met de omvang van de taartpunten te variëren. Daarnaast is het van belang om de koeien ook binnen constant voldoende voer aan te bieden.'

Efficiënt profiteren van hergroei

Ten opzichte van standweiden en stripweiden heeft het nieuwe klokweiden volgens Van Engelen veel te bieden. 'Bij standweiden vindt er vrij veel vertrapping plaats en profiteer je niet zo efficiënt van hergroei. Bij stripweiden lopen de koeien altijd terug over de oude stukken, waardoor de hergroei nog niet doorzet', vertelt Van Engelen. 'Verdeel je een groot perceel gewoon in vier stukken dan komen de koeien de eerste dagen niet terug naar de stal door het ruime aanbod gras en de laatste dagen vinden ze het laatste gras vaak niet smakelijk meer.' Agnes van den Pol beoordeelt de nieuwe beweidingvorm klokweiden positief. 'Bij een relatief kleine huiskavel met draagkrachtige grond is het een prima en een-



Figuur 2 – De inrichting van een perceel dat wordt gebruikt voor klokweiden. De koeien lopen via een vast pad naar het middelpunt van het perceel en van daaruit naar het deel dat die dag bestemd is voor het weiden

voudig systeem om toch te beweiden. Alleen is het wel een systeem met relatief weinig grazen, gezien de hoge bezetting van tien koeien per hectare. Hierdoor kun je niet maximaal profiteren van de economische voordelen van weidegang.' Alhoewel Van den Pol positief is over het klokweiden, verwacht ze binnen Amazing Grazing nog grotere innovaties. 'Maar een grote fout bij brainstormen is dingen op voorhand uitsluiten, dus dat doen we ook hiermee niet.' |

Op YouTube is met de zoekwoorden 'klokweiden en Arkervaat' een filmpje te vinden over de beweidingmethode

